

Іван Франко

Був собі раз Осел. Забагато йому стало праці і батогів у господаря.

"Давай,- думає,- втечу в ліс і буду жити на волі! Буду собі пастися по лісі, і хто мені що зробить?"

І, не думавши довго, втік від господаря, та й у ліс. Добре йому там. Пасеться, де хоче, не робить нічого, ніхто його не б'є - відколи жиє, ще такого добра не зазнав. Аж раз дивиться, йде Лев, страшний-престрашний, та й просто на нього.

"Ну,- думає собі Осел,- аж тепер по мені буде!"

Але поки Лев дійшов до нього, він якось трохи отямився і поміркував собі:

"Ану, може, я його деяк здурю?"

Та й як стояв, бух на землю, ліг собі і лежить, мов і гадки не має. Надходить Лев і кричить уже здалека:

- Ей, ти, хто ти там? Як ти смієш лежати? Чому не встанеш і не поклонишся мені?

А осел мов і не чує. Лежить собі та тільки довгими вухами клапає.

Надійшов Лев і знов кричить:

- Зараз устань і поклонися мені!

- А хто ж ти такий?- питає Осел.

- Ти ще й питаєшся?-кричить грізно Лев.- Хіба ти не знаєш, що я Лев, над усіми звірами цар?

Осел, не встаючи, підвів голову і витріщив на нього очі.

- І що ти за дурниці балакаєш?- промовив він.- Ти цар над усіма звірами? Хто тобі се сказав? Маєш то на письмі? Хто тебе обирав на царя? Ну, говори!

Лев став, мов чолом об стіну стукнувся.

- Хто мені се сказав? Та всі мені се кажуть, що я над звірами цар. Хіба ж се неправда?

- Певно, що неправда. Не може тому бути правда, бо цар над усіма звірами не хто, а я.

- Ти?- здивувався Лев.- А ти хіба маєш се на письмі?

- Певно, що маю! Ади* (* А д и - лишень.) подивися ось тут! І він устав на рівні ноги і, обернувшись задом до Лева, показав йому своє заднє копито, на яким була прибита новісінька блискуча підкова.

- Бачиш? Се моя царська печать. Якби ти був цар, то й ти би мав таку.

- Ото диво!- промовив Лев.- А я про те й не подумав ніколи. Мабуть, твоя правда. Але стій! Давай будемо трібуватися*(* Трібуватися - змагатися.). Ходімо в ліс, хто за годину наловить більше звірів, той буде правдивий*(* Правдивий - справжній.) цар.

- Добре, нехай і так буде,- промовив Осел, і з тим розійшлися.

Лев побіг по лісі; бігав, бігав: тут зляпав серну, там зайчика, там знов якусь звірину - за годину мав уже щось п'ять чи шість штук. Бере те все і волоче до Осла.

А Осел тим часом що робить? Пішов собі на широку поляну, де сонечко ясно світило, і насеред луки кинувся на землю, ноги геть відкидав, очі зажмурих, язик висолопив на півліктя - сказав би хто: згинув та й згинув. А понад поляною все яструби літають, ворони, ка-ні, сороки, галки, всяка погана птиця. Бачать вони, лежить неживий Осел, та й усі гурмою до нього. Зразу здалека заскакували, а там бачать, що не рушається, то й почали по нім скакати, дзьобати його язик та очі. А Осел нічого, тільки як котра пташина надто близько надлізе, а він клап її зубами або стук її ногою, вб'є та й ховає під себе, та так хитро, що другі й не бачать. Не минула година, а він уже надушив їх з півкопи. Тоді

схопився на ноги, як не стреплеться, як не рикне, а птахи всі врозтіч. Осел забрав усю побиту пташню та й несе на те місце, де мали зійтися зі Львом. Приходить, а Лев уже там.

- Ну, що,- каже до Осла і показує йому свою здобичу,- бачиш, скільки я наполював?

- Ну, та й дурний же ти, небоже,- каже Осел і копнув його звірів ногою.- Таких звірів я міг би був наловити зо дві копи. Та що вони варті! А ти подивися на моїх! Я тільки таких ловив, що в повітрі літають. Ану, попробуй ти.

- Ні, я такої штуки не втну,- відповів Лев.- Аж тепер бачу на правду, що ти над звірами цар, а не я! Вибачай мені, що я так нечемно говорив з тобою!

- А видиш!- промовив гордо Осел.- Завше треба бути чемним, бо ану ж наскочиш на старшого від себе, а тоді що буде? От і тепер я міг би тобі зараз за кару зробити смерть, але вибачаю тобі, бо ти з дурноти се зробив, а не з злої волі. Іди ж тепер і пильнуйся на другий раз!

І Лев пішов, похнюпившись та підібгавши хвіст, немовби хто вилляв на нього бочку зимної-презимної води. Чи близько, чи далеко, здибає в лісі Вовчика-братика. -- Здорові були, найясніший царю! - каже Вовк і кланяється низенько.

- Ет, іди, не смійся з мене!- каже сумно Лев.-Який я тобі цар?

- Як то ні?- скрикнув Вовк.- Хто ж би смів інакше казати?

- Мовчи, братику,- шепотом говорить до нього Лев.- Тут недалеко є правдивий цар. Як почує, біда буде і тобі й мені.

- Правдивий цар?- дивувався Вовк.- Що за диво? Який же тут є правдивий цар, крім тебе?

- Є, є!-з перестрахом шептав Лев.-Я сам його бачив. Там такий страшний! А що за сила! Навіть тих звірів ловить, що в повітрі літають. Богу дякую, що мене живого пустив.

- Ну, що ти говориш!- дивувався Вовк.- Диво дивне! Знаю сей ліс не віднині, але ніяк не придумав, хто би се міг бути. Як же виглядає той новий цар?

- Одне слово - страшний! - говорив Лев.-Вуха отакі, голова, як коновка, а на задній нозі царська печать.

- Ніяк не вгадаю, хто се може бути?- клопотався Вовк.- Знаєш що, ходи покажи мені його!

- Я? Нізачо в світі!- скрикнув Лев.- Досить уже раз страху наївся.

- Та ходи-бо! Чого боятися?- Заохочував Вовк.- От знаєш що, прив'яжи себе своїм хвостом до мого, сміліше нам буде йти!

- Про мене,- каже Лев,- нехай і так буде.

Зв'язалися оба хвостами докупи та й пішли. Вийшли на горбик над полянку, що на ній пасся Осел. Лев зупинився, зазирає та й шепоче до Вовка:

- Ось він! Ось він! Подивися! Обертається Вовк, зазирає та й як не крикне:

- Дурний Лево, таж се Ослисько!- А Левові причулося, що то новий цар уже близько, як не злякається та в ноги! Через пеньки, через ярки що було духу! Дер, дер, далі втомився, став та й озирнувся.

- А що. Вовче, близько вже той новий цар? Але Вовк тільки язик вивісив. Як був прив'язаний до левиного хвоста, так і волікся за ним усю дорогу і давно вже й духа спустив.

- А видиш,- каже до нього Лев,- ти казав, що новий цар не страшний, а як побачив його близько, то з самого страху помер!

Джерело – електронна бібліотека «Золота скарбниця України»